

dövastidning

5:2019

Kreativt återbruk hos
Theresa Sulemana

Liene Strante om
livet i Provence

DÖVA NEKAS FÖRSÄKRING

Tre nyheter från T-Meeting

TM-ALERT

Är du trött på att missa saker? Med TM-ALERT kan du leva i nuet och ändå vara helt nåbar. Du kan se och känna om du får samtal, SMS, mail eller andra meddelanden.

1

TM-PC Trepert

Vill du koppla in någon mer i din bildtelefon? Med TM-PC Trepert kan du underlätta kommunikation genom att koppla in en tolk, en anhörig eller någon annan.

2

TERA-Local

Ny funktion i TERA: Skulle du vilja klara dig utan tolk? TERA-Local skriver ner det som sägs. Du kan skriva tillbaka. Användbart både i jobbet och privat.

3

Bara med T-Meeting!

Du behöver T-Meeting om du vill vara tillgänglig och behöver senaste tekniken. Det kan också vara för att din gamla bildtelefon / texttelefon inte fungerar längre, dina behov har förändrats eller för att du önskar bästa bild, hög kvalitet och bra support.

Vi gör det möjligt!

sales@tmeeting.se
tmeeting.se

Svårt att få grepp om försäkringsbranschen

Döva fortsätter att nekas försäkring på oklara grunder. Anledningen är att de inte hör och löper en ökad risk att råka ut för arbetsförmåga. Så säger flertalet försäkringsbolag. Hur kan de verkligen veta att så är fallet? DT har gjort försök att bena ut påståendet med anledning av Jenny Schöldts anmälan till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

Hon nekades att teckna en sjuk- och olycksfallsförsäkring bara för att hon var döv. Därför anmälde hon Länsförsäkringar till DO, som beslöt att göra en tillsyn. Vad blev resultatet av tillsynen? Läs mer på **sidorna 4-6**. Vi på DT har även frågat andra bolag om döva får teckna en försäkring hos dem. Resultatet visar att försäkringsbranschen har så många varianter vars villkor kan skilja sig åt mycket och är svåra att greppa.

Att kunna färdas i en självkörande bil istället för färdtjänst är Amanda Lindbergs dröm. Hon är ordförande för Förbundet Sveriges Dövblinda som firar 60-årsjubileum den här hösten. Läs mer om förbundets historia och annat på **sidorna 10-11**.

Drömmer du om att bo utomlands? Drömma kan man alltid göra. Men man måste också vilja byta hemvist. Det säger Liene Strante som flyttat till Provence från Sverige. Läs intervjun med henne på **sidorna 14-15**.

Möt också Gabriella Yström som arbetar hos polisen i Örebro på **sidorna 18-19**. När ser vi en döv polis? Sådana finns ju redan i USA.

Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

Döva nekas försäkring	4
SDR:s medlemstapp	7
Fjärrundervisning i teckenspråk	8
I korthet	9
FSDB fyller 60 år	10
Illustration av Malin Beckman	12
4 frågor med Julia Kankkonen	13
Liene Strante bor i Provence	14
DT besöker Sörmland	16
Bohème Theresa i tiden	17
Administratör hos polisen	18
Förbundsnytt	20
Unga dövas zon	22
Seniornytt	24
dovastidning.se	25
Sarah Remgrens krönika	26

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 5/2019

dovastidning

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp: Nr 6: 22/11
Utgivning: 12/12

INTE FÅTT TIDNINGEN?

Kontakta medlem@sdr.org

PRENUMERATION:

Pris: 300 kr/år. Vi utger sex nummer om året. Beställ prenumeration: medlem@sdr.org

REDAKTION:

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Sarah Remgren
Form: Formligen.se

DT PÅ NÄTET:

Webbplats: dovastidning.se
Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Kontakta annons@dovastidning.se
070-241 53 75 eller 073-056 21 69

Vid föreningsannonsering, kontakta redaktionen.

Upplaga: 3 000 ex
Tryck: Oktober 2019
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

Döva nekas fortfarande försäkring

DT har gjort en kartläggning som visar att döva ännu nekas försäkring hos flertalet försäkringsbolag. Döva sägs löpa en ökad risk att vid ett olycksfall eller sjukdom råka ut för arbetsförmåga. En av de som drabbats är Jenny Schöldt. Hennes fall blev ett ärende hos Diskrimineringsombudsmannen (DO), som till hennes stora besvikelse konstaterade att hon inte hade blivit diskriminerad.

Även SDR:s ordförande Åsa Henningsson ställer sig kritisk till DO:s beslut och till de försäkringsbolag som nekar döva på oklara grunder.

– Det är ett tydligt exempel på strukturell diskriminering och på att försäkringsbranschen saknar dövkompetens, säger hon.

2017 önskade Jenny Schöldt, bosatt i Skåne, teckna en sjuk- och olycksförsäkring hos Länsförsäkringar. Hon fick kalla handen. Den enda anledningen var att hon var döv, en uppgift som fanns med i den inlämnade hälsodeklarationen.

Hon blev istället erbjuden en enklare försäkring med sämre villkor. Eftersom hon först fick ett standardavslag, begärde hon en utförligare förklaring. Då kom hon i kontakt med försäkringsbolagets medicinska riskbedömningsansvariga. Motiveringen till avslaget var hennes dubbelsidiga dövhet som i kombination med annan sjukdom eller olycksfall skulle kunna innebära en ökad risk för nedsatt arbetsförmåga. Hur stor den

riskan var, var oklar. Därför måste hennes ansökan avböjas.

Jenny Schöldt hade mejlkontakt med den medicinska riskbedömningsansvariga. DT har tagit del av den konversationen. Trots tre mejl från den ansvariga kunde Jenny Schöldt fortfarande inte förstå varför hon fick nobben. Hon efterlyste underlag. Hennes sista fråga till den ansvariga var:

VAR är korrelationen mellan ert avslag och min dövhet?

Den frågan fick hon aldrig något svar på.

Jenny Schöldt bestämde sig för att anmäla Länsförsäkringar till Diskrimineringsombudsmannen (DO). Hon förklarade att hon inte såg sig själv som en person med funktionsnedsättning och hade ett värde på arbetsmarknaden som var tack vare att hon var döv och talade svenskt teckenspråk, inte trots. Vidare skrev hon i anmälan att något underlag hade hon inte fått av försäkringsbolaget. Hon menade också att hon skulle ha genomgått en individuell hälsoprövning och blivit jämförd med andra kvinnor i sin egen ålder och hälsosituation; hon varken rökte eller drack, tränade, åt vegetariskt och var fullt arbetsför. Istället blev hon placerad i en riskgrupp för döva av försäkringsbolaget.

Hon gjorde en anmälan inte bara för sig själv utan också för att visa att det var ett strukturellt problem.

DO valde att göra en tillsyn. Deras beslut kom i augusti i år och är på åtta sidor. I korthet:

Jenny Schöldt har inte blivit diskriminerad, varken direkt eller indirekt. Enligt diskrimineringslagen ska en person befinna sig

i en jämförbar situation med andra för att kunna se om hen har blivit missgynnad eller inte. En av diskrimineringsgrunderna är funktionsnedsättning. Därför ska hon istället jämföras med en person som inte är döv men uppvisar motsvarande risknivå. Här kan DO inte se att hon har blivit diskriminerad. Länsförsäkringar menar också att hon inte har blivit sämre behandlad än andra döva i samma riskgrupp.

– Jag är mycket besviken på den slutsats som DO kom fram till, säger Jenny Schöldt.

Den springande punkten är fortfarande: var är underlaget som styrker påståendet att döva löper ökad risk för nedsatt arbetsförmåga vid olycka eller allvarlig sjukdom?

DT har upprepade gånger frågat Länsförsäkringar om underlaget, utan resultat. Ola Kallemur, pressansvarig, har endast svarat så här:

Alla våra försäkringsmedicinska riktlinjer bygger på forskning, erfarenhet och vår egen gedigna skadestatistik.

Jenny Schöldt om Länsförsäkringars riktlinjer vad gäller döva:

– Länsförsäkringar tillämpar en egen, godtycklig, hyff*-bedömning som de kallar ”oklar förhöjd risk”. På grund av vad?

DT frågar DO varför de inte har tagit reda på om döva faktiskt löper en ökad risk för nedsatt arbetsförmåga.

Clas Lundstedt, pressansvarig, hos DO, förklarar att myndigheten inte har gjort någon bedömning av anmälarens arbetsförmåga utan beslutet grundar sig på den kombinationsrisk som Länsförsäkringar nämnt (det är inte själva dövheten som kan orsaka nedsatt arbetsförmåga utan dövheten i kombination med annan sjukdom eller olycka). En bedömning som DO inte ifrågasatt.

– Det är riktigt att DO inte har krävt någon ytterligare utredning/redogörelse av försäkringsbolaget till stöd för att det vid ett olycksfall föreligger ökad risk för arbetsförmåga för den som redan har en funktionsnedsättning än för den som inte har någon funktionsnedsättning. Skälet till att utredning inte behövs är att den riskanalysen redan vid en abstrakt bedömning framstår som godtagbar, skriver han i ett mejlsvår till DT.

DT frågar: hur kan DO ha kommit fram till att riskanalysen redan vid en abstrakt bedömning framstår som godtagbar?

Clas Lundstedt svarar att DO står fast vid sin bedömning och att han inte kan ge fler skäl för DO:s ställningstagande än det som står i beslutet.

SDR:s ordförande, Åsa Henningsson, ställer

Jenny Schöldt som anmält till DO.

Åsa Henningsson, SDR-ordförande.

Länsförsäkringar.

*hyff betyder för säkerhets skull på svenskt teckenspråk

*hos Swedbank gäller det olycksfalls- och/eller sjukvårdsförsäkringar som tecknas privat. Om man önskar teckna en olycksfallsförsäkring inom ramen för tjänstepensionen så är det andra villkor då det är en annan försäkringsgivare. En person som får handikapp-/merkostnadsersättning från Försäkringskassan räknas inte som fullt arbetsför.

sig kritisk till DO:s beslut. Hon har svårt att förstå att myndigheten, som har gedigen juridisk kompetens med anställda jurister, kan nöja sig med försäkringsbolagets bedömning utan att ha krävt mer underlag.

– Försäkringsbolagets bedömning är ju ensidig och partisk, säger Åsa Henningsson som menar att rättssäkerheten brister här då ingen opartisk bedömning gjorts, och fortsätter:

– Vi på SDR har fortfarande inte sett något belegg som visar att döva löper ökad risk för nedsatt arbetsförmåga.

För SDR är frågan om att döva nekas försäkring inte ny. Problemen har varit välkända länge. HRF har också kommenterat DO:s beslut. De är på samma linje som SDR: olyckligt att personer med hörselnedsättning fortsätter att nekas försäkring på oklara grunder.

– Döva som nekas försäkring hänvisas istället till att teckna en gruppförsäkring (t.ex. via sitt fackförbund) vars villkor är sämre. Döva måste kunna få välja om de vill teckna en individuell eller kollektiv försäkring, säger Åsa Henningsson.

DT har frågat sex andra försäkringsbolag om döva, som är friska och fullt arbetsföra, får teckna en individuell sjuk/sjukdoms- och olycksfallsförsäkring hos dem.

If, Moderna och Swedbank* är de bolag som går längst. Hos dem får döva generellt teckna en sjuk- och olycksfallsförsäkring. Enda undantaget är att de inte kan få ersättning i de fall där orsaken till olyckan eller sjukdomen är just dövhet. I övrigt görs som alltid en individuell prövning. Villkoren kan därmed variera från person till person då försäkringen innehåller olika delar.

DT frågar If om de kan ge exempel på situationer där döva inte får ersättning. De svarar att de inte har några sådana fall. Varför finns undantaget då? De förklarar att undantaget sätts för att man inte ska kunna få ersättning för de sjukdomar eller besvär som man redan har när man tecknar försäkringen.

Folksam gör alltid individuella prövningar där de ser till helheten. De kan varken svara ja eller nej på frågan. **Dina försäkringar** svarar ja, men anser dock att dövhet innebär ökad risk för arbetsförmåga. En helhetsbedömning måste göras sett till yrke och sjukdomsbild med mera.

Trygg-Hansa svarar att döva generellt kan erbjudas att teckna en sjuk- & olycksfallsförsäkring för medicinsk invaliditet (bestående funktionsnedsättning) för olycksfallsskador och vissa sjukdomar, t.ex. diabetes och stroke. Men försäkring

för ekonomisk invaliditet (arbetsförmåga), som är ett frivilligt tillägg, beviljas inte av samma skäl som Länsförsäkringar. DT frågar Trygg-Hansa vad deras riktlinjer är baserade på. De svarar att de inte kan redogöra för dem av konkurrensskäl.

Om If, Modernas och Swedbanks undantag säger Åsa Henningsson:

– Undantaget kan tyckas vara logiskt. Samtidigt är det väldigt talande att If inte kan ge exempel på situationer där döva inte får ersättning.

Bliwa och **Skandia** är två av de bolag som erbjuder gruppförsäkring. Hos dem får döva teckna försäkring om de är fullt arbetsföra, det är det som avgör.

Tillbaka till DO:s beslut rörande Jenny Schöldt. Myndigheten skriver i beslutet att EU-domstolen har kommit fram till att försäkringsbolag inte får beräkna premier och ersättningar utifrån kön. Det är allmänt känt att män är mer riskbenägna och -utsatta än kvinnor, men män får inte betala högre premier för det. Någon motsvarighet för personer med funktionsnedsättning finns ännu inte i vare sig svensk eller EU-rätt.

Clas Lundgren, pressansvarig hos DO, berättar för Dövas Tidning att myndigheten tänker uppmärksamma regeringen på den bedömning av rättsläget som de gjort i Jenny Schöldts fall och de konsekvenser det får för personer med funktionsnedsättning. SDR:s ordförande Åsa Henningsson säger att det är ett positivt steg. Hon efterlyser också:

– Försäkringsbranschen måste ta in dövkompetens för den här strukturella diskrimineringen av döva får inte fortsätta.

Jenny Schöldt anser också att DO och försäkringsbolagen måste få en vidare syn på dövheten:

– Det gläder mig att DO verkar ha insett juridikens begränsningar, och att de verkar ha vidgat sitt perspektiv på döva. Att det inte bara handlar om att vi inte hör.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: SHUTTERSTOCK/PRIVAT/SDR

OM SJUK- & OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING

Enligt **konsumenternas.se**, som ger oberoende och kostnadsfri vägledning om bank och försäkring, är en privat sjuk- och olycksfallsförsäkring bra att ha, men inte lika nödvändig som exempelvis hemförsäkring.

En sjuk- och olycksfallsförsäkring ger dig ersättning om du råkar ut för en allvarlig sjukdom eller olycksfall och får en bestående skada. Samhällets försäkringsskydd täcker inte hela inkomstbortfallet. Försäkringen innehåller olika moment. Du kan välja att enbart teckna en olycksfallsförsäkring där sjukdelen inte är med.

Du kan också välja att teckna en gruppförsäkring via till exempel ditt fackförbund. En fördel är lägre premie, en nackdel är ofta lägre ersättningar men kan kanske vara fullt tillräckliga för dig ändå. Vissa arbetsgivare erbjuder också företagsförsäkringar.

Lästips: **konsumenternas.se** och **ersattningsskollen.se**.

Vill du jobba hos oss?

Vi behöver fler tolkar hos oss och kan erbjuda dig en plats i en härlig arbetsgrupp med skickliga kollegor! Våra tolkar har bred erfarenhet och hos oss finns både nyutbildade tolkar och de med mångårig erfarenhet.

Välkommen med din ansökan till:
ansokan@stockholmstolkarna.se

Dövas Kulturarv
Skollivet i Örebro län på 1900-talet

” Jag sprang till sandlådan och tog en bil, sprang tillbaka, för att visa mamma och pappa men då var de borta. De hade åkt hem. ”

Benny Broberg

” Vi brukade leka kull och spela innebandy i hans rum på elevhemmet ”

Maria Sandin

SDR börjar ta igen medlemstappet i år

Tidigare under året lanserade SDR, SDUF och SDP ett nytt gemensamt medlemssystem. Medlemstappet blev stort på grund av tekniska problem. Nu efter sommaren är medlemstappet mindre. SDR har dock fortfarande färre medlemmar än 2018. DT frågar förbundet hur de tänker minska gapet.

SDR utvecklade ett nytt medlemssystem tillsammans med SDUF och SDP i enlighet med GDPR-lagen som ställer större krav på personlig integritet och med SDR:s kongressbeslut 2017 om översyn av medlemssystemet.

Systemet lanserades i februari 2019. Både inför och efter lanseringen visade sig arbetet med systemet vara oerhört komplext, berättade SDR på förbundsmötet i Karlskrona i slutet av maj. Exempelvis fanns flera olika medlemsavgifter och många felaktiga uppgifter hade följt med från det gamla medlemssystemet, som inaktuella e-postadresser. En annan utmaning var att en del personer inte hade mobilt bank-id för att kunna logga in.

Före sommaren hade endast 58% av fjolårets medlemmar registrerat sig via det nya systemet. Många dövföreningar var oroliga för hur det skulle påverka dem. SDR svarade på förbundsmötet att de skulle fortsätta arbeta för högtryck med att minska tappet.

Ansvariga medlemsadministratörer från flertalet dövföreningar fick tillgång till systemet i juni efter att ha genomgått en utbildning. Efter det ökade medlemsantalet till nästan 3 500 vid månadsskiftet september/oktober.

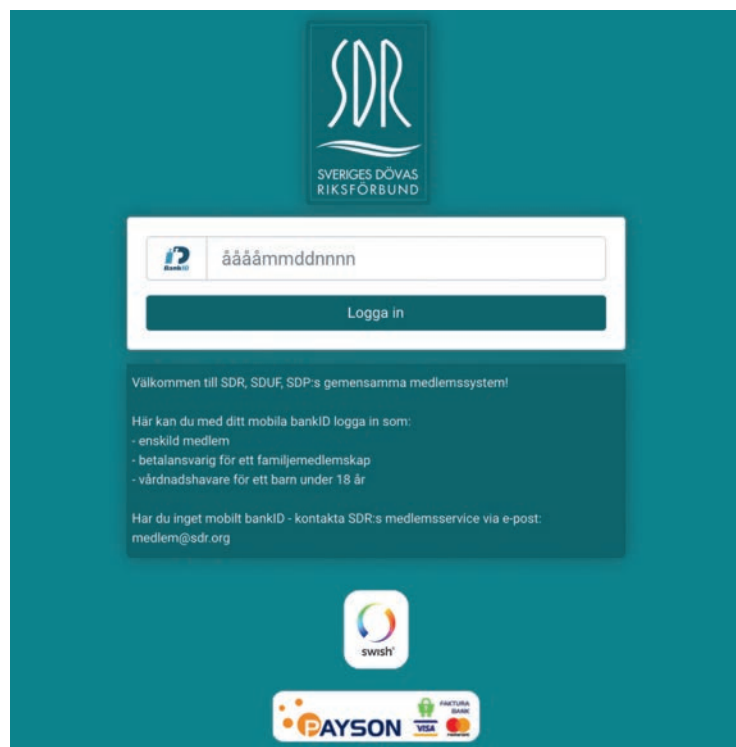
– Det är oerhört positivt med en kraftig uppgång, oron var ju stor, säger Pontus Degsell, SDR:s ekonomi- och föreningskonsult, och fortsätter:

– Vi har också fått positiv feedback av medlemmarna; att systemet är lätt att använda och att det är skönt att kunna administrera sina ärenden själv.

Nu saknas runt 600 medlemmar jämfört med 2018. En stor del av dem är barn och ungdomar, något som drabbat SDUF. Ifjol hade ungdomsförbundet 870 medlemmar, och 602 vid den här pressläggningen.

Ny rapport från Språkrådet: CODA får sällan möjlighet att utveckla sitt modersmål i skolan

● Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen gav ut en rapport i september om hörande barns med teckenspråkiga föräldrar (ofta kallade CODA, Children of Deaf Adults) möjlighet till modersmålsundervisning i svenskt teckenspråk i grundskolan. Rapporten visar att endast 20 procent av de barn som är berättigade till modersmålsundervisning får den

Inloggningssida till SDR:s, SDUF:s och SDP:s nya medlemssystem.

– Vi ser allvarligt på det. Men vi är inte oroliga, vi har full förståelse för varför det blev så. Vi jobbar kontinuerligt med våra lokala ungdomsklubbar för att se över var medlemstappet är som störst och med att ta tillbaka de medlemmar som vi förlorat samt värva nya medlemmar, säger Viktor Jäderlund, SDUF:s ekonomiansvariga och fortsätter:

– Vi kan se att det blir bra till slut när allt fungerar som det ska. Och möjligheten att kunna betala medlemskap åt någon annan är en otroligt viktig sak. Det gäller inte bara föräldrar utan också gode män, till exempel, säger han.

Pontus Degsell är inne på samma spår. Systemet blir allt bättre och stabilare, nästa år 2020 väntas det fungera fullt ut. SDR har en fortsatt dialog med dövföreningarna, SDUF och SDP om saken.

SDR har släppt och ska fortsätta att släppa kampanjfilmer om vad medlemskapet i förbundet betyder och har för fördelar. I årets sista nummer av Dövas Tidning ska ett brev följa med om att förnya 2020 års medlemskap, något som tros bidra positivt till medlemsantalet.

– Alla är välkomna att kontakta SDR:s medlemservice (se kontaktuppgifterna på sid. 20 i den här tidningen) om de undrar över sitt medlemskap eller vill bli medlemmar. Vi vill också rikta ett stort tack till alla medlemmar som visat tålamod och gått över till det nya systemet, säger Pontus Degsell. **NICLAS MARTINSSON**

möjligheten i grundskolan. Andelen är betydligt lägre än genomsnittet för modersmålsundervisning, som ligger på närmare 60 procent. ”Den här gruppen är bortglömd både inom skolan och i samhället, delvis på grund av att teckenspråk normalt inte förknippas med hörande personer”, säger Tommy Lyxell, språkvårdare i svenskt teckenspråk på Språkrådet, i ett pressmeddelande. Ett annat problem är bristen på utbildade teckenspråklärare. Rapporten heter ”Med blick på modersmålet” och finns att läsa på Språkrådets webbplats.

Per Markström undervisar en grupp.

Undervisningen sedd från en elevs dator.

Intresset för fjärrundervisning skjuter i höjden

I dag erbjuder Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) fjärrundervisning i svenskt teckenspråk för elever som är döva eller har hörselnedsättning samt för elever som har syskon eller föräldrar som är döva eller har hörselnedsättning. Hösten 2018 hade verksamheten ungefär 30 elever, nu är elevantalet uppe i runt 120. Vad beror ökningen på? DT har pratat med två personer på Kristinaskolan där fjärrundervisningen drivs: Per Markström, en av fjärrutbildarna, samt rektor Margareta Wikman.

Fjärrundervisningen startade som ett pilotprojekt år 2014 och erbjöd deltids elever på Kristinaskolan teckenspråksundervisning på distans under de veckor som de inte var på Kristinaskolan. Efter ett par år utökades projektet till att även omfatta deltids elever från hela Sverige. När projektet avslutades såg myndigheten dess positiva effekter och fattade beslut om att göra fjärrundervisningen till ett nationellt erbjudande från och med hösten 2018. I samma veva tilläts även elever som hade syskon eller föräldrar som är döva eller har hörselnedsättning att söka.

Vad är då anledningen till att fjärrundervisningen vuxit så mycket i popularitet? Per Markström och Margareta Wikman har några teorier:

– Det är nog för att fler fått veta att vi kan erbjuda fjärrundervisning, men också att fler elever som är döva eller har hörselnedsättning idag väljer att gå i en skola nära hemmet och istället använder fjärrundervisningen för att lära sig, använda och utveckla sitt teckenspråk, säger Per Markström.

I elevernas egen hemkommun finns inte alltid möjligheten att få teckenspråksundervisning, i synnerhet inte tillsammans med andra jämnåriga elever. Fjärrundervisningen är därför en bra möjlighet för dessa elever.

– Sen finns det även elever som får modersmålsundervisning i hemkommunen men som väljer att även få fjärrundervisning, för att de vill ha så mycket teckenspråksundervisning som möjligt. Det är förstås kul, säger Per.

Undervisningen sker i lokaler på Kristinaskolan i Härnösand, där det i dag finns tre studior. Eleverna kommer från hela Sverige och en övervägande del bor i landets norra delar. Utöver tre utbildare finns en elevadministratör och en it-tekniker. Nu i höst har 50 nya elever tillkommit, varav 20 elever har kunnat inleda undervisningen medan 30 elever väntar på att få lektionstider. Just schemalagningen är en stor utmaning säger Per.

– Att det tar tid beror på att det är mycket samordning som ska till innan vi kan hitta lämpliga lektionstider till dem. En IT-introduktion med varje skola ska bokas in, en testlektion ska genomföras med varje elev för att bedöma språknivån och grupper ska bildas och matchas med respektive elevs ordinarie schema.

Som ett resultat av ökningen är nu en fjärde studio på gång att byggas och en biträdande enhetschef för fjärrundervisningen tillsätts inom kort. En annan effekt är att ansökningstiden ändrats från att ha varit två gånger per år till en gång per år så att samordningen kan komma i fas. Dessutom står redan nu 10 elever i kö, utöver de 30 som väntar på att få lektionstider.

Med ett liknande fortsatt intresse kan det mycket väl bli så att det om några år finns 200 elever som får fjärrundervisning. Förutsättningen är att de elever som i dag får undervisning har positiva erfarenheter som de kan förmedla till andra elever. Per avslutar:

– Vi förvånas ofta när elever öppet delar med sig av sina känslor, tankar och funderingar till oss fjärrutbildare eller till sina ”fjärrkompisar”. Det visar hur viktig fjärrundervisningen är, inte bara för deras språkliga utveckling utan också för deras identitet, självförtroende och självkänsla. **TEXT: MARIA NORBERG FOTO: SPSM**

FOTO: BORÅS HÖGSKOLA

Haptiska signaler i klädesplagg för personer med dövblindhet

● Högskolan i Borås leder EU-projektet Suitceyes. Det går ut på att utveckla klädesplagg till verktyg för kommunikation för personer med dövblindhet. Det är att klädesplagg ger haptiska signaler i form av vibrationer om vad som händer i rummet. Olika prototyper har tagits fram. Den senaste är en svart väst med schackrutig rygg där varje ruta kan avge vibrationer. Forskarna är hoppfulla. Nils-Krister Persson, docent inom smart textil, säger dock: "Men vi har naturligtvis många utmaningar kvar därefter, det handlar om kostnader, förändringar i beteende och rent praktiska frågor. Men vi är väldigt positiva till våra framgångar".

Namn & Nytt

● **Lars och Ingela Nilsson Böös** blev utsedda till årets företagare på Sundsvall Business Awards. Paret driver Teckensspråkscentrum; ett allserviceföretag där de flesta anställda är teckenspråkiga döva och hörselskadade.

Mo Gård folkhögskola bytte namn till **Sima folkhögskola**. Sima är ingen förkortning utan har sin grund i grekiskan och betyder tecken i en eller annan mening. En av deras skolor – den i Åkarp – fyllde 10 år i september.

Dr Terry Riley har gått bort, 75 år gammal. Han var känd för sitt engagemang i både den brittiska och den internationella döv rörelsen, senast som ledamot i World Federation of the Deaf.

FOTO: TOMAS KOILD

Senaste tolknytt i Stockholm, Västra Götaland och Örebro

● Region Stockholm måste göra om upphandlingen för teckenspråks- och dövblindtolkning, har Förvaltningsrätten i Stockholm beslutat efter att ett tolkbolag överklagat. Andra områden som skrivtolkning och tolkstödjare berörs inte.

Tolkverksamheten i Västra Götalandsregionen har aldrig utfört så många tolktimmar som i år men trots det inte klarat tillgänglighetsmålet. Därför har de fått en miljon kronor extra, rapporterar regionen.

Tolkcentralen vid Region Örebro län måste spara 2-3 miljoner kronor i år. Därför måste de prioritera hårdare bland beställningarna, rapporterar SVT Örebro.

Ny #byss-kortfilm har släppts

● Jämställdhetsmyndigheten har utgett korta filmer med berättelser från #metoo-upproppen. En av dem handlar om #slådoväorättill/#byss; ett uppdrag som samlat över 600 döva och hörselskadade kvinnor och icke-binära. Syftet med kortfilmerna är inte bara att uppmärksamma mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuell utsatthet och dubbel utsatthet utan också vad yrkesverksamma som möter målgrupperna kan göra annorlunda. Just när det gäller #byss betonas vikten av dövkompetens och att bryta den tystnadskultur som råder i dövsamhället. Kortfilmerna finns i tre versioner: textad, teckenspråkstolkad och syntolkad.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Ansökan om internationell teckenspråkig skola avslås

● Tidigare i år skickade Dramaski Utbildning in en ansökan till Skolinspektionen om att få etablera Dramaski International School. Förhoppningen var att starta världens kanske första internationella grundskola för teckenspråkiga elever oavsett hörselgrad. Skolinspektionen avslag deras ansökan i slutet av september. Dramaski berättar i sitt nyhetsbrev att avslaget bl.a. beror på att svenskt teckenspråk inte finns reglerat i skollagen på samma sätt som andra språk och att deras skola har stora likheter med de statliga specialskolor som redan finns för döva och hörselskadade. Dramaski Utbildning ska överklaga Skolinspektionens beslut.

Nytt läromedel om teckenspråk

● Språkrådet, en del av Institutet för språk och folkminnen, har utgett nytt läromedel om Sveriges fem nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk. Målgruppen är de elever som går i gymnasiet. I läromedlet finns allmän information om Sveriges språk, lagar, rättigheter och flerspråkighet, och också om fördjupad information om de fem nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk. Läromedlet finns att ladda ner på Institutet för språk och folkminnen webbplats. I läromedlet om svenskt teckenspråk kan man exempelvis få veta om släktskap mellan nordiska teckenspråk, språkets struktur och dövas kultur.

Barn- och Ungdomsjour på Teckenspråk

CHATTEN	MEJLEN	FRÅGELÅDAN
ÖPPEN TISDAGAR	ÖPPEN DYGNET	ÖPPEN DYGNET
OCH TORSDAGAR	RUNT	RUNT
KL. 18:30-20:30	FRAGA@BOUJT.SE	WWW.BOUJT.SE

Vi har tystnadsplikt och du kan vara anonym.

www.boujt.se

Behöver du prata med någon som syssnar?

FSDB fyller 60 år – ordförande Amanda Lindberg har en dröm:

Självkörande bilar till personer med dövblindhet

Förbundet Sveriges Dövblinda fyller 60 år. DT har fått en pratstund med FSDB:s ordförande Amanda Lindberg om vilka milstolpar som är viktiga i förbundets historia, varför vi ska säga personer med dövblindhet istället för dövblinda och vad hon själv har för framtidsdrömmar.

En röd tråd som löper igenom FSDB:s 60-åriga historia är en outtröttlig kamp för ett tillgängligt samhälle där personer med dövblindhet kan känna sig så självständiga och delaktiga som möjligt.

En annan fråga som diskuterats i historien är vilken benämning förbundet ska använda för sin målgrupp: kort och gott dövblinda, eller personer med dövblindhet? Ordförande Amanda Lindberg ler när frågan kommer på tal. Officiellt använder FSDB benämningen person med dövblindhet. En person är alltså inte dövblind utan har dövblindhet*. Personen i fråga är så mycket mer än sin dövblindhet, som är en funktionsnedsättning:

– Ordet dövblind är skrämmande för flera personer med dövblindhet, men samtidigt finns det medlemmar som identifierar sig som dövblinda. Att ha dövblindhet är ett samlingsbegrepp för olika typer av syndrom som orsakar dövblindhet (cirka 70-80 stycken) enligt Nationellt Kunskapscenter för dövblindfrågor. Därför säger FSDB officiellt personer med dövblindhet. Att vara dövblind är en identitet, att ha dövblindhet är en funktionsnedsättning som består av kombinationen synnedsättning och hörselnedsättning, säger Amanda Lindberg.

Jag har förstått att yngre personer med dövblindhet gärna säger att de är dövblinda?

– Ja, precis. De vill visa att de är stolta över att vara dövblinda och att det finns något positivt och inte skamligt med att vara

dövblind, säger Amanda Lindberg och fortsätter i nästa mening:

– Unga synskadade bytte dock namn till Unga med synnedsättning (2017) medan moderorganisationen fortfarande vill heta Synskadades Riksförbund. Så det är inte enbart en generationsfråga.

Hur mår 60-åringen?

– FSDB mår bra. Precis som alla andra organisationer har vi våra utmaningar. Men jag kan se att vi nu lever i en tid där den yngre och äldre generationen på gräsrotsnivå försöker mötas och skapa en fin framtid.

Vilka milstolpar anser du är viktiga i förbundets historia?

Det finns många. Amanda Lindberg tar några exempel:

– Dövblindtolkutbildningen som kom till på 1970-talet (nu en integrerad del i den fyraåriga teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen vid folkhögskolorna). Den utbildningen var viktig och möjliggjorde att personer med dövblindhet kunde delta i vardagen. Tidigare hade vi en så kallad stafett-tolkning på våra årsmöten. Det var att en person skulle teckna taktilt till sin stolsgranne som i sin tur skulle teckna taktilt till nästa stolsgranne och så vidare. Det tog mycket längre tid. Vid vårt 60-årsjubileum kommer vi att ha nästan lika många tolkar som deltagarna.

– Vår medlemstidning, FSDB Kontakt, som utgavs för första gången 1978. Vi har gjort en intern undersökning som visar att det fortfarande är den primära informationskanalen för våra medlemmar.

– Regionala föreningar bildades på 1980-talet (i dag har FSDB tolv regionala föreningar. Ett viktigt sätt att främja kontakter mellan såväl personer med dövblindhet som mellan personer med dövblindhet och andra människor).

– Databasen Träffpunkt 44 som motsvarar dagens Facebook (den kom 1991). Det var stort på den tiden då mobiltelefoner inte var en vanlig syn. Viktiga funktioner i TP 44 var att man kunde få en text uppläst i punktskrift eller med tal.

– Andra milstolpar är Dövblindteam (som nu finns i fyra regioner: Skåne, Stockholm, Västra Götaland och Örebro) och Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor (grundat 2003).

Vilka förändringar hoppas du se i framtiden?

– En lagändring måste komma in fråga om personlig assistans för personer med dövblindhet, säger Amanda Lindberg.

2018 fattade Högsta förvaltningsdomstolen en prejudicerande dom som ledde till att flera personer med dövblindhet delvis eller helt blev fråntagna sin personliga assistans som Försäkringskassan stod för. DT har tidigare skrivit om det.

Begreppen taktil kommunikation och taktil tolkning hade blandats ihop i domen, vilket var förödande.

Ett grundläggande behov är enligt FSDB att kunna kommunicera taktilt med andra. Men domstolen skrev att eftersom det handlade om taktil tolkning, var det inte ett grundläggande behov. Här var det regionens ansvar, inte statens via Försäkringskassan, att ordna med taktil tolkning.

I varje region finns en tolkcentral med begränsade resurser. Det tokiga här är att personer med dövblindhet hänvisas till att beställa tolk till många fler ärenden än de brukar, till exempel för att gå och handla mat.

En person med dövblindhet kan få upp till 20 timmars assistans per vecka via sin kommun, men det är inte en självklarhet att hen får beviljad assistans. Landets kommuner gör olika bedömningar. Om personens behov är större än 20 timmar, kan Försäkringskassan träda in med insatser.

Andra förändringar som Amanda Lindberg hoppas se är:

– Jag hoppas att socialhaptiska signaler ska spridas ännu mer och att alla – det spelar ingen roll hur mycket de kan se eller höra – ska använda sig av det. Det ger verkligen ett slags mervärde till kommunikationen.

– Vi är några personer med dövblindhet som brukar skämta om att i framtiden kanske vi kan färdas i en självkörande bil. Det är att vi själva programmerar in den och talar om för den vart vi vill åka, som motsvarighet till dagens färdtjänst. Det är en dröm jag personligen har.

I samband med jubileet har FSDB utgett en bok om sin historia skriven av Michael Lundgren.

– Det är viktigt med tillbakablickar och att känna till sin egen historia. Samhällsklimatet har blivit hårdare i dag, det läggs nu ett större ansvar på individen att känna till sina egna rättigheter. Samtidigt får vi inte deppa ihop när vi ser bakåt i tiden och ser vilka framgångar vi faktiskt har skördat, avslutar Amanda Lindberg.

2018 hade FSDB 530 aktiva medlemmar (35 medlemmar 1959).

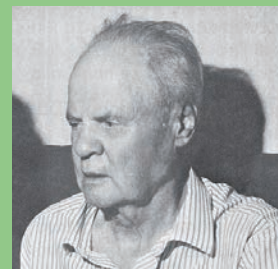
TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

**Dövblindhet är en kombination av syn- och hörselnedsättning där graden av nedsättning är så allvarlig att syn och hörsel har svårt att kompensera för varandra. Dövblindhet medför därför, i relation till omgivningen, specifika funktionshinder.*

FSDB:s 60-åriga historia i korthet

DT sammanfattar utvalda delar ur FSDB:s nyutgivna jubileumsbok av Michael Lundgren utöver de milstolpar som nämns i artikeln här intill.

1959 bildas Föreningen Sveriges Dövblinda på Värmdö i Stockholms skärgård. Initiativtagaren var Oskar Mattsson (se bild), som också var FSDB:s första ordförande. Inspirationen kom troligtvis från Helen Keller, världsberömd dövblind kvinna som besökte Stockholm 1957.

1976 sågs som det framgångsrikaste året hittills i FSDB:s historia. Bland annat genomfördes en intensiv informationskampanj om dövblinda. En dövblindtolkutbildning var också på gång.

Taktilt teckenspråk, en del av dövblindtolkyrket. FOTO: FSDB

1982 var Stig Ohlson och Urban Öqvist de första dövblinda i Sverige med att beviljas ledarhundar. Detta efter förberedelser från FSDB, Statens handikappråd och en hundskola.

1990 görs en stadgeändring. Nu får endast dövblinda sitta i FSDB:s styrelse. Dövblinda kan klara sig själva, menar förbundet.

2009 blir FSDB ett förbund efter en större omorganisation.

2015 skrev FSDB-medlemmen Torbjörn Svensson på Facebook att han har en vit käpp med röda markeringar istället för en helvit käpp. Markeringarna visar att han har dövblindhet. Hans inlägg blev viralt och ledde till två kongressmotioner hos FSDB, som bifölls. Nu finns en rekommendation om hur en käpp kan se ut.

FOTO: KLAS NElfELT/FSDB

EN DÖV MORSAS VARDAG

AV MALIN BECKMAN

4

frågor till:

Julia Kankkonen
generalsekretarare

Hur känns det att du är SDR:s nya generalsekreterare?

– Hedrande, roligt och utmanande att få leda den organisation som jag på distans följt i egenskap av medlem den senaste tiden. Nu får jag vara involverad och arbeta i organisationens innersta kärna. Dövrörelsen har alltid haft en varm plats i mitt hjärta. För mig är det lyx att få jobba med mina hjärtefrågor nästan dygnet runt: hur döva ska kunna få stärkta rättigheter och hur vi kan stärka våra dövföreningar som i sin tur kan stärka sina medlemmar, alltså empowerment. Som generalsekreterare är det en utmaning att förhålla mig till de olika direktiv och förväntningar som finns på förbundet i en ständigt föränderlig värld. Nya och oväntade saker sker ju hela tiden. Då måste vi kunna ta ställning till vilka resurser vi har och om de är tillräckliga.

Vem är du?

– Jag är stolt finlandssvensk (hon är född i Finland och flyttade till Sverige med sin familj 1990. Den främsta anledningen var att hennes föräldrar ville att hon och hennes tre döva bröder skulle få en bra utbildning i Sverige. Den enda finlandssvenska dövskolan i Borgå hade allt färre elever för att sedan stänga för gott 1993).

Efter studier arbetade jag som lärar- och projektassistent med att producera läromedel för vuxna i projektform (2002–2008) och sedan med marknadsföring och kommunikation på Riksteatern (2008–2012). Därefter startade jag eget företag. 2013–2015 var jag projektledare för SDR:s projekt Dövstudier. Efter projektet var jag utvecklingsansvarig och hade ansvar för dövstudier på Västanviks folkhögskola fram till i somras.

Hur ser du på dagens SDR?

– SDR befinner sig i ett generationsskifte om vi ser till den oerhört snabba tekniska utveckling som sker just nu. Tillgängligheten är helt annan i dag och sociala medier är en allt mer integrerad del i vår vardag. Det gäller att kunna hitta en bra balans: att ha förmåga att navigera i det nya medielandskapet där många förväntar sig att allt händer här och nu, samtidigt som vi har vår verksamhetsplan och motioner att följa. Jag vill arbeta för att vi ska bli bättre på att synas gentemot föreningarna och medlemmarna.

Sedan har SDR också haft en större personalomsättning de senaste åren. Även föreningarna har förändrats. I dag är vi mer individualistiska och många ägnar sig åt sina egna intressen. Förut var vi mer ett kollektiv. Frågan är hur vi ska anpassa oss till den här nya tiden.

Slutligen, hur ser du på hösten?

– Jag tycker om den här årstiden och att se hur naturen skiftar, med alla vackra färger. Men jag är ingen svamplockarmänniska tyvärr (skrattar). Jag köper hellre svamp i mataffär. Sedan ser jag fram emot mysiga kvällar med levande ljus.

Jag ser också fram emot Dövfilmfestival i november och att följa föreningslivet på olika sätt.

Jobbmässigt gillar jag att verksamheten rullar på för fullt under hösten, om man jämför med tiden precis efter sommarsemestern då tempot börjar stiga, eller sjunka precis före julen.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Liene Strante lämnade Sverige för Provence

”Jag känner mig mycket piggare här”

Lavendelfält, färska örter och bergsvandring är nu en del av Liene Strantes vardag. Hon lämnade Sverige för Provence för tre år sedan. Nu känner hon sig betydligt piggare tack vare fler soltimmar än här hemma.

DT fick en pratstund med henne i Paris om hur det är att bo i sydöstra Frankrike och hur hon ser på Facebooksidan *Deafhood behövs i Sverige*, som hon grundade 2011 och nu blivit Sveriges största åsiktstorg för döv- och teckenspråksfrågor.

Redan som liten kände Liene Strante en stark dragningskraft till Provence. Hon var ofta där med sin familj. Sedan dröjde det ett bra tag tills hon reste tillbaka dit. Den här gången med en av sina två döttrar. De hyrde en bil och färdades runt.

– Återigen drogs jag till Provence, jag fick starka känslor för området och dess vackra natur, fantastiska kök, kultur och språk. Jag visste att jag ville bo där. Väl hemma i Sverige sade mina båda döttrar: ”Varför flyttar du inte dit?” berättar Liene Strante.

Sagt och gjort. Hon bestämde sig för att följa sitt hjärta, som hon uttrycker det, och flytta till sydöstra Frankrike för tre år sedan. Ett beslut som hon inte ångrar, även om hon initialt inte kände någon där nere, inte kunde franskt teckenspråk och inte hade något jobb.

Hon behärskade dock lite franska, ett språk som hon hade studerat i gymnasiet för länge sedan. Men hon behövde friska upp sitt minne. Hon gick i en franska för nybörjare-klass för hörande, en kurs som hon betalade ur egen ficka. Sedan fortsatte hon att lära sig franska på distans.

På kort tid träffade hon också döva provensaler och lärde sig därmed franskt teckenspråk snabbt.

För ett år sedan fick hon jobb hos det franska hjälpmedelsföretaget, Smartear. Hon var, att börja med, provanställd på tre månader.

– Jag var nervös då jag bara hade tre månader mig på att visa vad jag kunde! Men det gick över förväntan. Jag blev tillsvidareanställd. Min arbetsgivare uppskattade att jag kunde franskt teckenspråk, franska, tyska, svenskt teckenspråk, svenska, engelska och internationella tecken. Jag har fått resa runt i Frankrike, till USA ... och marknadsfört och sålt våra tekniska hjälpmedel.

Vad står namnet Smartear för?

– Själva produkten är som ett smart öra.

Smartear var en av utställarna under World Federation of the Deaf-kongressen i Paris. Liene Strante stod vid företagets monter i fem dagar. Det var där DT mötte henne.

Smartear har sitt kontor och tillverkning i Valbonne. Liene Strante pendlar dit från sitt hem i bergsstad Grasse, som är känd för sin parfymindustri sedan slutet av 1700-talet. Till skillnad från Sverige uppskattar hon verkligen att det är fler soltimmar där.

– Jag känner mig betydligt piggare här. Tidigare var jag ofta lite trött när jag bodde i Sverige, särskilt under de mörka årstiderna. Andra svenskar som bor i Provence säger samma sak, säger Liene Strante som gått med i en svensk förening. De firar svenska högtider som midsommar och julbord.

Hon brukar också träffa döva i Provence, en av dem är svensk.

Liene Strante på vandring med Evelyne Scherding och Ulf Hedberg (svensk).

Liene Strante vid "Europas Grand Canyon", Gorges du Verdon.

En sak som hon märkt är att döva i olika åldrar gärna umgås och att det inte är lika mycket grupperingar som det är i Sverige. Det finns dövföreningar i sydöstra Frankrike, men de är inte lika starka som i norra delen av landet.

– Kanske för att döva i Provence gärna är mer utomhus än besöker sin närmaste dövförening. Jag brukar till exempel vandra i bergen med döva, det finns hurtiga äldre damer som gärna är med och vandrar, säger hon leende.

En annan skillnad som Liene Strante märker gentemot Sverige är att allt i dövrörelsen, på såväl lokal som nationell nivå, görs ideellt. Inte ens det franska nationella dövförbundet har några anställda, berättar vice ordförande Ronit Laquerrière-Leven för DT i en tidigare intervju.

– Ändå kan jag se att döva i Frankrike tycker att det är roligt att ställa upp ideellt. De är också mer upproriska av sig och ordnar exempelvis demonstration om de är missnöjda med något. Den mentaliteten har förmodligen följt med ända från franska revolutionen (1789-1799), säger Liene Strante.

Att bo i Provence har sina uppenbara fördelar, men några nackdelar finns också. En av dem är att den offentliga sektorn i Frankrike är mer byråkratisk än Sveriges.

– Att starta ett företag kan ta upp till två år, säger Liene Strante, och tar ett annat exempel:

Varje månad får hon en viss summa pengar som hon kan köpa tolktjänster för, till sin arbetsplats eller på fritiden. Men då måste hon fylla i en del blanketter.

– Döva i Frankrike har sagt "Välkommen till byråkratins land".

På tal om döva. Liene Strante startade Facebook-sidan Deafhood behövs i Sverige 2011.

– När jag startade sidan, trodde jag på sociala mediers kraft. Jag tänkte att det var ett bra sätt att sprida kunskap om döva

och deafhood, och ett bra ställe att mötas på för kunskaps- och informationsutbyte. Sidan skulle vara öppen för alla: döva, hörselskadade och hörande. Jag ville kämpa för den yngre generationen döva och förmedla en positiv bild av döva och teckenspråk då jag var orolig för att det skulle komma en mörk bild där teckenspråket blev allt mer undanträngt för döva barn med cochleaimplantat.

Hur känns det att sidan blivit Sveriges största åsiktstorg för alla som har något med döva och teckenspråk att göra?

– Det är jag glad över. Jag vill rikta ett stort tack till de administratörer som sett till att levandegöra och ha hand om sidan efter mig. De två första åren var jag ensam administratör, det var tufft. Det är roligt att se att många fortfarande är aktiva på sidan och har olika bakgrund: döva, hörande, hörselskadade, döva med cochleaimplantat... Någon motsvarande sida finns inte i Frankrike.

Nu följer Liene Strante sidan på avstånd från sitt hem i Grasse. Hon kan ibland ha hemlängtan till Sverige.

– Jag ser till att resa till Sverige minst två gånger om året, dels för att träffa mina döttrar, familj och vänner, dels för att det är så skönt att få prata svenskt teckenspråk och läsa svenska. Det är ju mitt modersmål.

På frågan om hon tror att hon kommer att bli kvar i Frankrike, svarar hon att hon hoppas och tror det. Hon, som stortrivs i landet, vill säga till alla som funderar på att flytta utomlands:

– Det är skillnad på dröm och vilja. Om man bara drömmer om att bo utomlands, och inte riktigt vill ta steget fullt ut, så räcker inte det. Man måste också ha en stark vilja och mod. Det kan bli tufft den första tiden, men man kommer att se att många möjligheter öppnas förr eller senare. Så jag säger: gör det bara, om det är något man verkligen vill!

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON/PRIVAT

Medlemmar pratar om den gamla goda tiden.

De mångåriga medlemmarna, Mona och Berndt-Ove Holm.

Dagens onsdagsträff drar något färre deltagare på grund av regnväder.

Ordförande Martina Waldmann och sekreterare Marianne Juhlin.

DT gästar Sörmlands Dövas Länsförening

Artikelserien Landet runt fortsätter. Den här gången stannar tåget i Eskilstuna. DT besöker nybildade Sörmlands Dövas Länsförening (SDL) som ersatt dövföreningarna i Eskilstuna och Katrineholm.

När DT kommer på besök regnar det för fullt.

– Härligt väder! utbrister en medlem leende.

I dag är åtta medlemmar med på onsdagsträffen som brukar äga rum varannan vecka. Vi pratar om charmen med gamla analoga kameror. Förut skapade vi gärna fina fotoalbum med vackert handskrivna bildtexter, något vi numera sällan gör i den digitala tidsåldern. Dessutom väntade vi med spänning på att framkallningen skulle bli klar.

Medlemmarna bor utspridda i Sörmland och även en bit in i Västmanland. Tre som varit med länge är Mona Holm och hennes make, Berndt Ove, och Lena Jakobsson.

Vad är det bästa med den här dövföreningen?

– Gemenskapen: att få träffa och teckna med andra, säger Mona Holm, medlem sedan 1961.

Förutom gemenskapen uppskattar hon också att få göra utflykter med föreningen.

– Roligt att få komma hit och skvallra lite, säger Lena Jakobsson leende och fortsätter: Men också att få diskutera allt mellan himmel och jord. Hon har länge varit aktiv i styrelsen, bl.a. som ordförande.

SDL har tillgång till föreningshuset i Eskilstuna tillsammans med andra funktionshinderorganisationer. En fördel är att föreningen kan ordna aktiviteter där, som fika och föreläsning.

Föreningen har med hjälp av SDR:s föreningsstöd förenklat sitt styrelsearbete genom att slå samman dövföreningarna i Eskilstuna och Katrineholm till SDL med säte i Eskilstuna.

– Det känns lättare med en förening istället för två nu när vi har färre medlemmar, säger Marianne Juhlin, mångårig aktiv i Katrineholms Dövas Förening. Nu är hon sekreterare i länsföreningen.

Medlemmarna är över 30 till antalet. De flesta är 65+ år. Marianne och ordförande Martina Waldmann säger att det är svårt att nå nya medlemmar. Hörselvården har tystnadsplikt – de kan inte tala om vilka som är döva. De flesta som är yngre bor i större städer som Stockholm och Örebro.

Det som är positivt är:

– Vi har ett utbyte med dövföreningarna i Norrköping och Linköping. T.ex. hade vi ett gemensamt midsommarfirande i somras, säger Martina.

Om framtiden har hon svårt att sja. Marianne har dock en dröm:

– Det är att dövföreningen ska fortleva vidare. Det som förenar oss alla är gemenskapen och teckenspråket!

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

DT gjorde webb-tv om Eskilstuna Dövas Förening som fyllde 100 år 2015. Inslaget finns att se på dovastidning.se

Theresa ger kläder och prylar nytt liv

Secondhand och återbruk är i ropet mer än någonsin. Allt fler svenskar börjar bli medvetna om vad och hur de konsumerar. Theresa Sulemanas företag, Bohème Theresa, ligger rätt i tiden. Hon inriktar sig på kreativt återbruk i bohemisk stil. DT har besökt hennes nyöppnade affär i Örebro.

När Theresa Sulemana bestämde sig att starta eget företag, valde hon att döpa det till Bohème Theresa. Kuriosa: några månader tidigare fann hon en idébok som hade legat gömd i några år och såg då att namnet redan fanns där. Det har hon inget minne av och det måste ha gömt sig i det undermedvetna!

Först drev hon sitt företag hemifrån. För ett par månader sedan flyttade hon till en butikslokal på Karlslundsgatan. Fördelen med butiken är att hon kan ha sin syateljé där och lättare ta emot sina kunder.

Egentligen hade Theresa inga planer på att öppna en affär. Hon hjälpte Kristina Snow, teckenspråkig yogalärare, med att leta efter ny yogastudio. När de tittade på en lokal, tyckte Kristina att ett av rummen skulle vara perfekt för Therasas verksamhet. Alltså blev hon "tvingad" att ha en butik där och det blev bra till slut ändå.

– Jag har så klart tänkt i återbrukets banor när det gäller inredning och det mesta var köpt på Blocket, säger Theresa leende.

Nu är klimatfrågor väldigt aktuella och många har börjat göra förändringar i sin vardag, till exempel handla secondhand. Men för Theresa har secondhand alltid varit en självklarhet då man kan hitta unika plagg. Redan som liten gillade hon att handla begagnat. I lågstadiet var det populärt med pastellfärgade plagg men hon föredrog att gå sin egen väg och klä sig i svarta kläder.

– Att få botanisera på loppisar och secondhand-affärer är väldigt kul för man vet aldrig vad man hittar.

Hon gillar utmaningen med att försöka hitta färger och mönster som matchar varandra. Textiler och grejer till sina produkter handlar hon på secondhand, till och med synål och tråd är begagnade. Ibland kan det dock vara svårt att hitta en sytråd i rätt färgnyans, då har hon varit tvungen att köpa ny.

Therasas tankar med sitt företag är att ta en dag i sänder och att inte bestämma framtiden för mycket.

– För mig är det viktigt att skynda långsamt och se till att leva i nuet. Jag har varit utbränd, i dag försöker jag följa min magkänsla och producera skapelser som jag tycker är fina.

Butiken har öppettid på fredagar klockan 14-18. Då finns en teckenspråkstolk på plats. Theresa hälsar att folk gärna får lämna in saker i butiken som textiler, kläder eller smycken som de inte längre använder. De kan få nytt liv genom att omvandlas.

TEXT & FOTO: SARAH REMGREN

Gabriella Yström fick jobbet hos polisen tack vare:

”En polisbil som körde förbi i rättan tid!”

Gabriella Yström sökte flertals jobb och fick inte ett enda erbjudande. Till sist fick hon svälja sin stolthet och be Arbetsförmedlingen om hjälp. Vid hennes första möte med handläggaren kom en polisbil körande förbi. Detta ledde till en fast anställning hos polismyndigheten i Örebro.

På den tiden var det en tuff period i Gabriella Yströms liv. Bland annat fick hon diagnosen Ushers syndrom, en kombinerad syn- och hörselnedsättning. Hon fick gå igenom en livsomställning då hon försökte lära sig att acceptera och leva med sin dövblindhet.

I samma veva hade hon ett jobb som hon inte trivdes med. Hennes arbetsgivare hade en tråkig attityd och såg bara hennes begränsningar, vilket var påfrestande för henne då hon redan arbetade mycket, mer än hon måttade med. Då blev hon sjukskriven för utmattning.

– Under min sjukskrivning mådde jag verkligen dåligt. Framtiden såg mörk ut och jag undrade om jag kunde få ett annat jobb. Efter en tids fundering bestämde jag mig för att vara modig och göra annat. Jag visste att jag var bra på administrativt arbete och skulle vilja ha ett arbete med fasta arbetstider, berättar hon.

Gabriella gick på många anställningsintervjuer som inte gav något resultat trots att hon har socionomexamen. Till sist insåg hon att hon behövde hjälp och bokade in ett möte med

Arbetsförmedlingen. Under mötet frågade handläggaren vad Gabriella egentligen ville jobba med och då kom en polisbil körande utanför fönstret. Gabriella pekade på den och skojade om att hon kunde arbeta hos polisen. Handläggaren tog det på allvar och uppmanade henne att söka. Gabriella var tveksam till att de skulle vilja anställa henne som är både döv och synskadad.

– När jag var liten drömde jag om att bli polis. Men vuxna tyckte att döva inte kunde arbeta hos polisen. Men det visade sig ju inte vara helt omöjligt, säger Gabriella leende.

Handläggaren på Arbetsförmedlingen trodde på henne och tog kontakt med personalavdelningen hos polismyndigheten i Örebro. Gabriellas CV och personligt brev lämnades över.

Gabriella blev förvånad och glad när hon blev kallad till intervju. Samtidigt hade hon låga förväntningar och kände sig nervös inför intervjun. De som skulle träffa henne var klädda i arbetsuniform med polisens logga på. Hela situationen kändes högtidlig och allvarsam. Intervjun gick dock över förväntan. Gabriella fick jobbet!

Nu har hon jobbat hos polisen i fem år och arbetar 75 %. Arbetsförmedlingen har varit ett bra stöd och gett henne de arbets hjälpmedel som hon behöver, t.ex. brandlarm, surfplatta och extra belysning.

Gabriella tror sig vara den enda döva som är anställd hos polisen. Det kan finnas några som hon inte känner till. Polisen är en stor

myndighet indelad i regioner. Hon är placerad i lokalpolisområde Örebro som innefattar Örebro- och Lekebergs kommun.

Hos polisen finns det två anställningsformer: civilanställning och polisanställning. Ca 20 000 anställda har polisanställning, det vill säga de är utbildade poliser. De har behörighet att bära vapen i tjänst, utöva våld när så krävs och gripa folk. Övriga 10 000 civilanställda inklusive Gabriella har annan utbildning, i hennes fall socionomutbildning.

Gabriellas arbetstitel är administratör och delgivningshandläggare. Gabriella förklarar närmare vad en delgivningshandläggare gör.

– Jag gör det administrativa arbetet med att registrera handlingar och samla information om de människor vi letar efter i olika register eller genom myndighetskontakter. Det är som ett slags ”inre span” där jag använder mig av olika informationsverktyg och personkontakter för att ta reda på till exempel adresser, telefonnummer och annan information. Det är för att underlätta för polisens stämningssman att hitta den person vi letar efter för att överlämna delgivningshandlingarna till, säger Gabriella.

Vad är en delgivningshandling? Det är oftast myndighetshandlingar, t.ex. stämningar eller kallelser till rättegång. Men det kan också vara handlingar från exempelvis kommun, Kronofogden, Länsstyrelsen och Transportstyrelsen etc. De handlingarna kommer in till polisen eftersom myndigheterna inte lyckats få tag i dessa personer som kanske håller sig undan eller saknar fast bostad.

– Det är rena detektivarbetet, väldigt spännande och utmanande, säger Gabriella.

Arbetsgivaren är positiv till att ha henne som medarbetare. I början var kollegerna lite tveksamma hur det skulle fungera. Tänk om det händer något och man inte kan kommunicera med Gabriella? Med tiden förstod kollegerna att det inte var så farligt att ha en döv och synskadad kollega. Många av dem kan lite enkla tecken och vill lära sig mer. Men det finns inte alltid möjlighet till att lära dem fler tecken på grund av högt arbetstempo och beredskap.

– Saker händer väldigt snabbt här och man måste hitta tillgängliga poliser omedelbart. Brott händer ju dygnet runt. Man ska vara stresstålig om man vill arbeta hos polisen. Jag tycker att det är roligt att ta tag i utmaningarna på arbetsplatsen. Jag skulle vilja se att fler döva söker jobb hos oss, säger Gabriella.

Gabriella har upptäckt några fördelar med att vara döv i sitt arbete. Till exempel lägger hon märke till detaljer på till exempel en övervakningsfilm som hörande kollegor inte sett. En annan fördel är att döva är vana vid att stöta på hinder i samhället och har sina strategier i att försöka finna lösningar. Gabriella använder det

när hon arbetar med inre span där man ska ha ett stort tålamod och inte ge upp om det inte ger resultat.

– Det ger mig en fördel när jag möter människor som inte pratar svenska. Jag försöker med andra strategier som att använda kroppsspråk eller andra sätt för att få fram budskapet. Om man jämför med mina kollegor är jag ännu envisare och ger inte upp förrän det löst sig, säger Gabriella och skrattar.

Hon försöker påverka så att polismyndigheten ska bli mer tillgänglig. Som de flesta större arbetsplatser har polisen eget intranät. I intranätet brukar filmer publiceras. I början saknade de undertexter. Gabriella tog kontakt med kommunikationsavdelningen och nu är alla filmer textade!

– Man kan visst bidra till förändringar! Jag kan inte göra allt ensam, utan det behöver vara fler döva som tar kontakt med polisen. Låt myndigheten få veta hur de kan förbättra tillgängligheten. Det finns mycket kvar att göra, säger Gabriella.

Receptionen vid polishuset i Örebro är den enda i Sverige som erbjuder döva service på teckenspråk vid ärenden som pass och hittegods. När man kommer till polishuset kan man meddela i receptionen att man vill tala på teckenspråk. Då kallar de på Gabriella om hon finns på plats.

Gabriella menar att det är en rättighet som döva har, att kunna tala på sitt språk. Hon hoppas att fler myndigheter tar efter och erbjuder samma möjlighet om de har anställda som kan tala teckenspråk.

Gabriella upplever att några döva inte känner sig bekväma med att träffa henne. Det är förstäligt för dövvärlden är liten och varje person får bestämma själv. Anställda hos polisen har tystnadsplikt.

– I mitt arbete har jag tystnadsplikt som jag absolut värnar om. Jag får inte berätta för någon att det har kommit in en döv på mitt arbete och att jag använt teckenspråk då. Döva ska kunna känna sig trygga när de träffar mig i polishuset. Jag syns inte så mycket i offentliga sammanhang i dövsamhället. Det är ett medvetet val, jag vill göra det av respekt för döva, säger hon.

Gabriella trivs bra på sin arbetsplats. En dröm som hon har är att få fler teckenspråkiga kollegor. Ja, det var tur att polisbilen dök upp den där dagen när hon kände att allt hopp var ute!

TEXT: SARAH REMGREN FOTO: JADE OSBECK

NAMN: Gabriella Yström

ÅLDER: 37

FAMILJ: Ensamstående med en pojke på 8 år

YRKE: Administratör/delgivningshandläggare hos LPO (lokalpolisområde) Örebro

DET GÖR JAG I HÖST: Att fortsätta försöka göra polisen mer teckenspråkig!

Utbildning på teckenspråk inte en självklarhet

Det finns ca 70 miljoner döva i världen enligt World Federation of the Deaf (WFD). Av dessa är det ungefär 56 miljoner som inte får utbildning alls. Bara en liten del av de som får utbildning får det på teckenspråk. Årets tema för WFD är SIGN LANGUAGE Rights for all och det genomsyrade de budskap som dövas intresseorganisationer spred under den internationella veckan i september.

Rätten till teckenspråk är grundläggande. Likaså är tillgänglighet en självklarhet och det kräver en fungerande tolkverksamhet. Då kan vi ha dialog med myndigheter, beslutsfattare och politiker, ja vi kan själva bli aktiva politiker. Ingenting om döva utan döva!

Full tillgänglighet kräver också att alla får tillgång till teckenspråk så vi kan utvecklas inom olika områden. Är det så i Sverige och i övriga Norden? Får alla gå i skola för döva? Har skolorna teckenspråksmiljö där alla på skolan tecknar? Har vi fria skolval när det gäller undervisning på teckenspråk? Friskolor med undervisning på teckenspråk? Svaren varierar från land till land.

I Sverige finns specialskolorna, men det finns också många, många elever ute i kommunerna som skulle må bra att få undervisning på teckenspråk och få vara bland likasinnade kamrater. Här i Sverige har alla möjlighet att få utbildning på teckenspråk.

Men så är det inte ute i världen. Jag var nyligen medbjuden att föreläsa om tvåspråkighet i Nepal där Stockholms Dövas Förening (SDF) sedan 1980-90-talet bedriver samarbete med dövorganisationer för att stötta utvecklingen för döva.

Dalarnas Dövas Förening som tog över efter SDR har sina insatser förlagda till huvudstaden Kathmandu medan SDF nuvarande projekt är inriktat på att utveckla utbildningen i Dhanghadi, där döv föreningen i distriktet (DAOK) gör ett fantastiskt jobb. De letar upp döva i städerna, i by efter by och på landet för att nå så många som möjligt. De samlar ihop många som då samlas och får lära sig

teckenspråk tillsammans. Alla åldrar. De i skolåldern erbjuds få gå i dövskola som startades 2015 och nu går 68 elever där. Men det finns många, många fler som man hoppas ska få utbildning. DAOK informerar föräldrar, ger teckenspråkskurser, peppar döva i jobbsökandet, lobbar hos myndigheterna, och mycket mer. De har endast en tolk, men de driver intensivt sitt arbete. Vi – Daniel Andreasson, Jonas Brännvall från Nepalkommittén och jag - var mycket imponerade av deras ambitioner och vilja.

Genom organisationen Myright jobbar flera dövföreningar här i Sverige för att ge bistånd till döva i andra länder. Malmö har tidigare backat upp Rwanda och SDR har projekt i Sri Lanka och Bolivia. Det handlar om att ge hjälp till självhjälp. Alla dessa projekt gör skillnad och inte bara på plats utan de ökar också vår medvetenhet om hur det är för döva i andra länder.

Alla har rätt till teckenspråk! Det har nu Skolverket slagit fast i den reviderade läroplanen för förskolan. Från och med juli 2019 är kommunerna skyldiga att erbjuda teckenspråk i förskolan och det ska handla om teckenspråk och inte TAKK (Tecken som alternativ kommunikation). Döva som har hörande barn, ni som har döva barn, hörande barn med döva syskon, ni som har döva släktingar... begär att få teckenspråk tidigt i förskolan.

Nu får vi i hela landet bevaka denna utveckling!

Teckenspråket – en rättighet för alla!

MARIA HERMANSON,
FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT

PÅ GÅNG I SDR

25-30/10	Biståndsresa till Bolivia	21/11	Öppet hus hos SDR & SDUF, se annons (sida 25)
6/11	Y-län har 50-års jubileum	1/12	Sista ansökningsdag - August Carlssons Minnefond
8/11	PAB:s seminarium om dövas kulturarv	10-11/12	Förbundsstyrelsemöte
11/11	Möte på Kulturdepartementet om tillgängligt SVT och SR	11-12/12	Kickoff för förbundsstyrelse och personal
14-16/11	Mänskliga Rättighetsdagar, Linköping	13/12	Sista dagen för julhandel i webbshop
19/11	SAS-dagen, Linköping	23/1	Förbundsstyrelsemöte

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikationsansvarig
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Webbshop
handla@sdr.org

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
SDR bg: 900-0241

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Dövas dag och global kampanj

● Årets Dövas Dag genomfördes i Visby den 20 till 22 september med Gotlands Dövas Förening som arrangör. Vi på SDR lyfte vårt handlingsprogram *Teckenspråk - En hållbar framtid* på både fredagen och lördagen. En presentation om hur förbundet arbetar med tolkfrågan har gjorts. I minglet hade vi en uppskattad utställning med information och försäljning. SDR hade också premiär för vårt Instagramkonto **sverigesdovasriksforbund**, där intresserade kan följa förtroendevalda och anställda.

Under internationella dövveckan uppmärksammade vi på Facebook den globala kampanjen *Sign Language Rights for All!* (på svenska Rätten till teckenspråk för alla) från WFD där varje dag hade ett tema.

Vi söker revisorer!

● Är du revisor och vill engagera dig i dövrörelsen och våra regionala och lokala organisationer? Flera regionala och lokala förbund samt föreningar inom SDR behöver revisorer för uppföljning och granskning av deras ekonomiska redovisningar. SDR:s föreningsstöd har därför i uppdrag att samla in namn och kontaktuppgifter till personer som kan tänka sig revisoruppdrag i en revisorspool. Det spelar ingen roll om du är auktoriserad eller ideell/förtroendevald revisor. Ersättningen för ett uppdrag bestäms mellan revisorn och föreningen. Känner du dig manad? Gör då din anmälan till Åsa Henningsson på asa.henningsson@sdr.org och berätta om dig.

Underskott och medlemsavgifter

● Förbundets ekonomi för verksamhetsåret 2019 kommer att resultera i ett underskott, efter att vi haft överskott tre år i rad. Vi har identifierat de faktorer som bidragit till detta resultat och den största posten är avvecklingen av försäljningsavdelningen och butiken Gåvan med kostnader som behöver avslutas. Bortser vi från dessa kostnader är förbundets ekonomi i balans så vi ser fram emot ett bättre år 2020. Vid månadskiftet september-oktober betalade SDR ut medlemsavgifterna för 2019 till våra föreningar, Sveriges Dövas Pensionärsförbund och Sveriges Dövas Ungdomsförbund. Läs gärna också artikeln om medlemssystemet på sidan 7.

Information från kansliet

● Jonna Sjögren har arbetat på SDR som vikarierande administratör. Vikariatet har nu gått ut och Jonna har slutat. Jonna, stort tack för din tid hos oss! Vi har genom ett samarbete med Omnitor kunnat erbjuda personer utan bildtelefon möjligheten att ringa oss med videosamtal direkt från sdr.org till förbundskansliets bildtelefon. Detta tack vare ett samarbete med Omnitor som erbjöd funktionen eTouchWeb. Nu har Omnitor beslutat att lägga ner eTouchWeb och därför är det borttaget på vår webbplats sdr.org sedan slutet av september. Ni som har bildtelefon kan fortfarande ringa till oss på bildtelefonadressen sdr@ectalk.se.

Frv: Lina Jerpö (SPSM:s samordnare tvåspråkighet), Lolo Danielsson, Fredrik Malmberg (SPSM:s generaldirektör), Åsa Henningsson, Fredrik Ekström (SPSM:s verksamhetsområdeschef för specialskola) och Charlotte Gustavsson.

Spellicens klar för Månadslotten

● SDR äger tillsammans med Synskadades Riksförbund, SRF Månadslotten och Månadslotten Plus som drivs i samarbete med Nordic Lottery. Sedan 1 januari 2019 gäller en ny spellag och efter ett intensivt utvecklingsarbete uppfyller vi, som första ideella organisationer, nu kraven enligt den nya lagen och har tilldelats en spellicens.

- Vi är väldigt glada över den nya licensen och vårt fina samarbete med Nordic Lottery så att vi kan möta kraven enligt nya spellagen. Nu kan vi fortsätta erbjuda ett lotteri med riktigt fina vinster där överskottet går till vårt viktiga arbete för ett samhälle där rätten till språk, kommunikation, utveckling och delaktighet säkerställs, sa SDR:s förbundsordförande Åsa Henningsson i vårt pressmeddelande. Pressmeddelandet i sin helhet och på teckenspråk finns på sdr.org. Mer information om Månadslotten finns på manadslotten.se

Uppföljningsmöte med FK

● SDR har genom Lisa Åström och Emelie Frost träffat Försäkringskassan (FK) den 3 oktober tillsammans med SRF och FSDB. Syftet var att följa upp specifika frågor kring merkostnadsersättningen såsom läkarintyg, förmånsintyg och definitioner i bedömningsunderlagen. FK har lyssnat på oss intresseorganisationer, haft seminarium och dialog med handläggare och kommit fram till att inga nya läkarintyg behövs. FK kommer därför inte att efterfråga nya läkarutlåtanden om de redan har beslut från tidigare handikappersättning, om det inte finns uppgifter som saknas.

FK ska tillsammans med oss intresseorganisationer se över innehåll i brevutskick och hur de kommunicerar så att det blir tydligare. När det gäller förmånsintyg och pensionärsrabatter är organisationerna inte nöjda med Försäkringskassans svar. FK menar att det är helt nya ersättningar och nya målgrupper som berörs och därför skriver de inte ut något förmånsintyg för de personer som beviljas merkostnadsersättning. Vi kommer fortsätta med detta arbete och har betonat att det är en väsentlig skillnad som inte informerades i förväg till vare sig målgrupper för ersättningarna eller organisationer. Definitioner, begrepp och kriterier som FK ska grunda sina bedömningar på är förlagade och används inte inom sjukvården. Det innebär att uttryck i bedömningar och utredningar hos FK inte synkas med de begrepp som står på läkarintygen från sjukvården. Intyg bollas fram och tillbaka medan personer väntar på beslut. Gemensamt tog vi fram konkreta förslag på hur detta kan åtgärdas och bli smidigare för alla parter, men på längre sikt krävs det politiska beslut för omformulering. Rapport från mötet på teckenspråk finns på webbplatsen sdr.org.

Kulturarv

● Under sommaren och hösten har vi påbörjat ett arbete om dövas kulturarv. SDR har under åren 2015-2017 gjort tre ansökningar hos Arvsfonden men samtliga fick avslag. Vi har därför sökt nya vägar för samarbeten och bedrivit ett lobbyarbete för att uppmärksamma denna fråga. Dövas kulturarv är ett enormt stort område som omfattar hela dövrörelsen och även dövföreningar samt dövskolor. Hela dövrörelsens historia bör dokumenteras och bevaras hos ett samlat kunskaps- och kompetenscenter. Vi behöver helt enkelt vara flera som hjälper till att ta detta ansvar.

Vi har därför träffat Historiska museet, Forum för levande historia, Judiska museet, SPSM, Pär Aron Borgs vänner (PAB) för att se över olika samarbetsmöjligheter och prioriteringar. Vi har också träffat riksdagsledamoten Per Lodenius (Centerpartiet) som varit engagerad i frågan.

Min resa med SDUF snart till ända

Efter snart 6 år i dövungdomsrörelsen är det snart dags för mig att avsluta mitt förtroendeuppdrag som vice ordförande i SDUF-styrelsen. Eftersom jag råkar vara född 1987 är jag nu för gammal för att bli omvald. Lite sorgligt, men nya personer får sin chans att bidra till och lära sig av SDUF.

Jag flyttade till Göteborg från Norge årsskiftet 2013/2014 och halkade in i föreningslivet mer eller mindre direkt. Min resa började som styrelseledamot i SDUF:s ungdomsklubb GTU där jag fick vara sekreterare och skriva mötesprotokoll, vilket passade mig utmärkt. De som känner mig, vet att jag har ett stort intresse för språk och tycker om att skriva mycket! Efter ett par år fick jag även prova på att vara kassör och leka med Excel, ett fantastiskt verktyg när man väl vet hur det används.

Vi fick också möjligheten att påverka arbetet på riksnivå genom SDUF, jag minns min första förbundsstämma i Umeå våren 2015 där jag deltog som ombud från GTU. Det var första gången som jag var i Norrland, tack vare SDUF! Jag har sedan dess varit med i flera ungdomsklubbkonferenser som ombud och sett hur viktigt det är att ungdomar engagerar sig på lokalnivå. Det är något som motiverat mig att fortsätta, samt sammanhållningen i styrelsen och att vi haft roligt tillsammans. GTU:s resa till Sälen hösten 2016 med downhillcykling i vackra Trysil blev en succé och något jag alltid kommer att minnas!

Samma höst blev jag tillfrågad av SDUF:s valberedning om jag kunde tänka mig att sitta i förbundsstyrelsen. Hedrad och glad tackade jag ja till denna nya utmaning, och vid förbundsstämman på DUKiS i Stockholm oktober 2016 blev jag invald i SDUF-styrelsen.

Under dessa tre år har jag fått göra så många spännande saker som jag nog aldrig hade fått chansen till utan SDUF. Jag har fått vara med och planera och genomföra ungdomsklubbkonferenser och en förbundsstämma och hållit i föreläsningar under vår styrelseutbildning. Jag har fått presentera SDUF:s 50-års-bok för en publik på ett museum i Stockholm, suttit i lägergruppen och följt arbetet med att planera alla SDUF:s läger som är så viktiga för många barn och ungdomar. Jag fick också prova på att vara

gruppledare för ett ridläger. Allt det här är exempel på att man för vidare det man själv har fått lära sig, på många olika sätt.

Jag har bland annat fått representera SDUF ute i Norden genom DNUR i Helsingfors, med oförglömlig sauna och havsbad på kvällen. Även i Europa vid EUDY:s årsmöte i Dublin och EUDY:s ledarträff i Bratislava. Representationerna utomlands gör verkligen att man träffar många nya, intressanta människor och lär sig mycket om dövungdomsrörelsen utanför Sverige.

Man får ett annat perspektiv på hur vi har det och hur vi jobbar i vårt eget land. En av mina sista representationer för SDUF var världskongressen i Paris där jag fick berätta om vårt underbara projekt BOUJT för andra döva från hela världen. En fantastisk vecka som blir ett av många fina minnen jag kommer att ha från min tid i SDUF.

SDUF har även gett mig värdefull erfarenhet som arbetsgivare och arbetsledare för kansliet under tiden förbundet inte hade någon generalsekreterare. Under detta år har jag lärt mig mycket om ledning och kommunikation som kommer vara till stor nytta för mig i livet.

Om jag tänker tillbaka på min tid i dövungdomsrörelsen så har det faktiskt varit en hel resa från det att jag satt med i GTU 2014 och planerade inköp av fikabullar till det att jag stod i Paris sommaren 2019 och berättade om BOUJT för en lärare från Moçambique. En personlig resa där jag har blivit tryggare i mig själv, både som döv och som människa. Jag har blivit van vid att tala inför publik, både hemma i Sverige och utomlands. Jag har fått mycket erfarenhet och kunskap som jag kommer att ta med mig vidare.

Jag är oerhört tacksam för allt jag fått lära mig och glad för att jag fått möjligheten att bidra med det jag kunnat.

Tack SDUF, tack för mig! Vem vet var vi ses nästa gång?

STINE VENSETH, VICE ORDFÖRANDE

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Nora Duggan
nora@sduf.se

Twitter: @SDUF1966
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Smörgåsar, brunost, Bellmanhistorier

● Den 7 juli var vi ett gäng som var förväntningsfulla inför vår resa till Nordiskt Barnläger i Ål i Norge! Vi har fått höra mycket om vårt grannland, om deras smörgåsluncher, brunost och en massa Bellman-historier där norrmännen var mindre smarta... Men det här gänget gapade stort när vi fick se den fina norska naturen. Geografiskt sett så ligger Norge nära oss men på plats kändes det som om vi var i ett sagoland.

Varje morgon i sagolandet inleddes med en nationalsång i samband med flaggupphissning för olika länder i Norden. En fantastisk känsla och samhörighet! Under lägerveckan hann vi bl.a. med att besöka ett lekland, badhus, 6-kamp, workshop om naturen, kulturkväll med en massa gott och grillmiddag i en tältkäta med en enastående utsikt över bergen. Naturligtvis också massor av lekar både utomhus och inomhus!

Tack för en fantastisk vecka!

Gruppledaren Pauline Englund

Äkta regnig svensk sommar

● Dags för en kort flashback till sommaren 2019! I regniga Leksand under juli-månaden kändes det som en riktig svensk sommar och den här tiden på året var det även dags för ett barnläger på Västanviks folkhögskola!

Under veckan hann vi med Leos Lekland, äventyrsbad i Maserhallen i Borlänge, Leksands Sommarland, 5-kamp, tårttävling, piratskattjakt, vattenkrig, spontan ansiktsmålning på ledarna, maffiaspel, spökboll, fotboll, grillmiddag och pizzakväll.

En morgon drog vi till Leksands sommarland, det var svinkallt! Men så fort vi var inne i parken glömde vi hur kallt det var. En massa aktiviteter fanns att testa på, bl.a. laserdome, radiobilar, höghöjdbana, vattenland, rutschkanor, lekplatser och karuseller. Hela gänget njöt och skrattade även om vi blev blöta av vädret eller karusellen i vattnet! Vi ledare vill tacka er alla för en härlig vecka!

Föreståndaren Pauline Englund

Hela världen i Paris

● Trots värmerikordet i Paris har världsongdomsläget med WFDYS varit väldigt berikande. Det var fantastiskt att få träffa engagerade ungdomar från hela världen (förutom Afrika, vilket var väldigt tråkigt tyckte vi). Nya vänskaper och kontakter växte fram genom lägets föreläsningar, grupptävlingar, workshops, gemensamma måltider och olika spel som hölls sent på nätterna på idrottsanläggningen vi bodde på.

Att se Paris var ett måste och under endagsutflykten besökte vi vackra Pantheon (som hade en utställning om fransk dövhistoria), Abbe De l'Epees dövskola och andra sevärdheter. Solidariteten sattes på prov när det visade sig att en deltagare inte beviljats dövblindtolk, men det var härligt att se både lägeransvariga och deltagare turas om att ledsaga och syn-tolka åt deltagaren.

Veckan erbjöd oss underbara upplevelser och många nya vänner från hela världen. Tack för allt!

De fyra svenska deltagarna

Vill du bli syssnare hos BOUJT?

● Det finns barn och ungdomar som behöver prata med någon. Är du bra på att lyssna? Du ska vara över 21 år, döv eller hörselskadad och prata svenskt teckenspråk. Uppdraget är ideellt och webbaserat. Kanske detta är något för dig?

Den 29 november – 1 december 2019 håller vi i en grundläggande bemötandebildning för nya volontärer på Höörs Gästgivarvärdgård. Utbildningen är gratis och vi står för mat, boende och resa.

Du som blir volontär får utbildning, regelbunden feedback och stöd i arbetet med barnen och ungdomarna. Dina uppgifter blir att svara på mejl, ha stödsamtal via chatt- och videosamtal.

Har du frågor? Kontakta volontärsvariga Pauline Englund, pauline@boujt.se. Välkommen med din ansökan senast den 14 november till pauline@boujt.se! Information på teckenspråk: www.boujt.se

BOUJT presenterar dessutom sin nya projektledare Åsa Gustavsson i sina kanaler, kika där! Kontakt till henne: asa@boujt.se

SDP hade många fina möten på Gotland

Till min glädje blev jag vald att representera SDP på Dövas Dag i Visby.

På onsdagen åkte jag till Visby och bodde på hotell Scandic. Härligt att få äta frukost på hotellet. Mätt och belåten tog jag mig fram till Solhem-hotellet och var med på SDR:s styrelsemöte. Deras arbetssätt har förändrats sedan vår tid. Alla använder sina datorer, inga papper i sikte! Miljövänligt!

På fredagen var det politikdag. Där medverkade olika föreläsare som berättade om sina respektive arbeten och sina erfarenheter. Väckande intressant! Det som var roligt var att det var flera unga föreläsare.

På lördagen ställde olika organisationer, företag och privatpersoner ut. De visade sina arbeten, material osv. Vi inom SDP hade ett eget bord där vi visade att vi finns. Vi fick bland annat frågor om hur vi jobbar inom förbundet.

Vi berättade att vi samarbetar med SDR, bland annat med kartläggningen av döva pensionärer i Sverige, hur många som bor i servicelägenhet, äldreboende och/eller vårdhem. Vi informerade även om vår väntjänst och nya medlemshanteringssystemet. Det

blev en fin dag med många möten!

På kvällen var det gutemiddag. Vi satt vid runda bord och blev serverade en tre-rättersmiddag. Underhållning gavs på scenen. Allt var till belåtenhet. På söndagen var det gudstjänst i kyrkan med tre präster och en diakon. På måndag åkte jag tillbaka till fastlandet.

Jätteroligt var det att se att så många unga var med på Dövas Dag. Vi är som en stor familj och alla behövs, alla har sin plats – såväl gammal som ung.

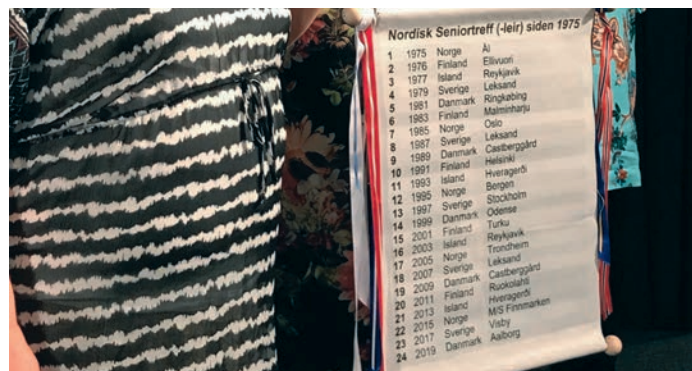
Jag vill framföra ett stort varmt tack till Gotlands Dövas förening för dessa fina dagar.

Nästa år ser jag fram emot att träffa alla igen, då i Örebro, som är värd för Dövas Dag år 2020.

Till dess, ta hand om er!

INGA-BRITT ANDERSSON,
VICE ORDFÖRANDE

GDP firade 50-årsjubileum

● Göteborgs Dövas Pensionärsförening firade 50 års jubileum 22 maj med middag på Jungman Jansson, Önnereds Brygga, Västra Frölunda.

83 deltagare var med och intog gurklindad skagenbakelse, torsksfilé med smörstekta champinjoner och till efterrätt chokladtarte. Uppvaktningar fick pensionärsföreningen av olika personer och organisationer. Till slut fick alla som fyllt 80 år en varsin ros (21 stycken).

Per Erikson, ordförande, Göteborgs Dövas Pensionärsförening

Nordiska Dövas Pensionärsträff

● I år hölls Nordiska Dövas Pensionärsträff i Aalborg i Danmark den 26–31 augusti. 63 deltagare från fem länder deltog varav 18 från Sverige. I programmet ingick olika utflykter, bl.a. till Skagen för att se två hav mötas, och en föreläsning om vad ett bra seniorliv är. På sista dagen gick vi, som var intresserade, en guidad tur med Asger Bergmann i Aalborgs centrum. På kvällen var det avslutningsmiddag. Då överlämnades den vandrande budkavlen till nästa värdland, Finland, som ska arrangera Nordiska Dövas Pensionärsträff 2021.

Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se
Bildtelefon: vera.dahlin@ectalk.se

Ordförande och ekonomiansvarig
Ingvar Edwall
perik@bahnhof.se

Vice ordförande
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Sekreterare
Vera Dahlin
vera.dahlin@hotmail.se

Ledamot
Anders Sundström
anderssundstrom1@telia.com

Läs och se mer på dovastidning.se

ARKIVFOTO: URBAN JORÉN/RIKSTEATERN

Debatt: ska Riksteaterns Tyst Teater byta namn eller inte?

DT har gjort webb-tv om Dövas dag i charmiga Visby.

50 år sedan Dövas riksdag ägde rum. DT visar gamla bilder från den dagen.

FOTO: MARIA NORBERG

Torbjörn Svensson har cyklat från Tresriksröset ända ner till Smygehuk.

Öppet hus

Sveriges Dövas Riksförbund och Sveriges Dövas Ungdomsförbund har Öppet Hus med försäljning och loppis torsdagen den 21 november kl. 14.00-19.00 på Rissneleden 138 i Rissne. Välkommen och vi bjuder på fika!

Ta chansen att veta mer om oss på SDR och SDUF samt vad vi arbetar med!

Försäljning och loppis

Vi öppnar för försäljning av teckenspråks- och profilprodukter till mässpris och har en loppis för saker vi behöver bli av med. Betalning sker med kort eller swish. Vi kommer även att ha en hörna där vi skänker bort saker.

Mer information finns på sdr.org och sduf.se

Vid frågor, kontakta:

Alexia Lefebvre på SDR, alexia.lefebvre@sdr.org
Johanna Söderström på SDUF, johanna@sduf.se

”Men hon har ju ögon?!”

Jag är småchockad. Eller väldigt chockad över hur dumma folk kan vara. Citatet ”det finns inga dumma frågor, bara dumma svar” är den här gången skitsnack! Jag brukar ha överseende med folks märkliga antaganden om döva och dövblinda. Men jag har inget tålamod kvar för detta.

Vår katt Tova skulle ha semester hos mina föräldrar. Jag tog med henne till Malmö. Att resa med katten själv är jag inte helt bekväm med. Tack vare de samhällsinsatser som finns har jag möjlighet att ha en ledsagare med mig under resan. Så jag hade en ledsagare under färden ner till Skåne. Det kändes tryggare, ledsagaren kunde syntolka och hjälpa till med kommunikationen vid behov. Tova, som är en van resenär, var lugn och sov gott under hela tågresan. När jag lyfte upp filten för att se hur hon mårde, öppnade hon sitt ena öga och blängde irriterat på mig.

Väl framme i Malmö gick vi ut och väntade på den förbeställda taxin. Det var kväll och bekmörkt ute. Ushers syndromet gjorde sig påmint och jag var glad över att ha en ledsagare med mig. Min taxibil kom och det första mötet med chauffören blev konstigt.

Av alla taxichaufförer kanske det bara är hälften som läser instruktionerna i beställningen noggrant innan de hämtar mig.

Den här gången stod det tydligt i beställningen att jag var döv, synskadad och hade en katt med mig. Men han förstod inte vilka av oss som skulle åka med honom. Jag försökte gestikulera tydligt att det var bara Tova och jag som skulle åka med. Han tog min ryggsäck och lade in den i bakluckan. Sen pekade han på kattburen och ville att den skulle in i bakluckan. Jag skakade på huvudet. Nej, den ska vara i baksätet med mig, sade jag. Han envisades, även jag och det blev en dålig stämning. I efterhand fick jag veta av ledsagaren att chauffören ville kasta ut min ryggsäck för att jag inte gjorde vad han ville. Till slut kom vi överens om att jag skulle ha kattburen i knät i baksätet.

När vi kom fram till föräldrarnas hus öppnade jag bildörren och lade kattburen på marken för att kunna kliva ut. På gatan famlade

jag efter kattburen. Nej, den var borta! Hjärtat stannade!

Har den där skumma taxichauffören tagit henne? Jag letade efter chauffören i mörkret med onda ögon som säkert hade kunnat borra hål i honom. Det visade sig att mina föräldrar hade tagit kattburen och ryggsäcken utan att säga till mig. De ville mig väl, men det var inte kul för mig. Chauffören såg oförstående ut och undrade över mitt ”konstiga” dövblinda beteende. Som vanligt förklarade mina föräldrar av välvilja för chauffören trots att det är bättre om jag gör det själv. Han pekade på mig och gjorde en gest med H-handformen framför ögonen. Det såg ut som att han undrade om jag hade tunnelseende. Jag nickade argt. Mamma översatte att han egentligen sade ”Men hon har ju ögon?!”

Var den vita käppen inte tillräckligt tydlig? Såg han inte att ledsagaren och jag tecknade? Förstod han inte varför ledsagaren hjälpte mig fram till bilen? Som dövblind hatar jag missförstånd och stressiga situationer när det kommer till bemötande och kommunikation.

Några exempel: när jag måste sitta i en rullstol på Doha flygplats, när någon trängde sig förbi i kön och sket i vita käppen, eller när tågkonduktören slog argt på min arm för att jag inte såg och hörde honom. Dessa incidenter var bagateller jämfört med den här chauffören. Min reaktion kom efteråt och det var lite synd att jag inte exploderade precis då. Om man ska utgå från den positiva sidan så har taxichauffören mynnat ett citat som jag lär använda ganska ofta framöver. Bli inte förvånad när jag säger ”Men hon har ju ögon?!” vid bisarra situationer.

SARAH REMGREN - dövblind krönikör som faktiskt har ett par ögon. Den här krönikan finns också på teckenspråk på dovastidning.se.

Sommarjobb i Leksand – Västerviks folkhögskola

söker teckenspråklärare och barnledare till sommarens kurser v. 30 och 31.

Skicka ansökan med CV till: info@vastanviksfhs.se före 15/3.

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

 Västerviks folkhögskola

Engagera dig!

Nu kör vi en ny grupp 2020! Vill du göra något för **dövrörelsen**, men saknar **inspiration**?

När är kursen? 6-9 februari 2020.

Var? Västanviks folkhögskola, Leksand.

Senaste anmälan? Söndagen den 8 december 2019, via din organisation.

Tema **"Inspiration!"** - Ledarskap, genusperspektiv och förebilder/eldsjälar.

Välkommen med din anmälan!

Frågor? Kontakta din organisation. Eller kika in i våra webbplatser.

SDR: Alexia Lefebvre, alexia.lefebvre@sdr.org

SDUF: Sofia Nilsson, sofia@sduf.se

SDI: Sofia Lindevall, sofia.lindevall@dovidrott.se

Västanviks folkhögskola: Tomas Andersson, tomas.andersson@vastanviksfhs.se

sdr.org

sduf.se

svenskdovidrott.se

vastanviksfhs.se

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

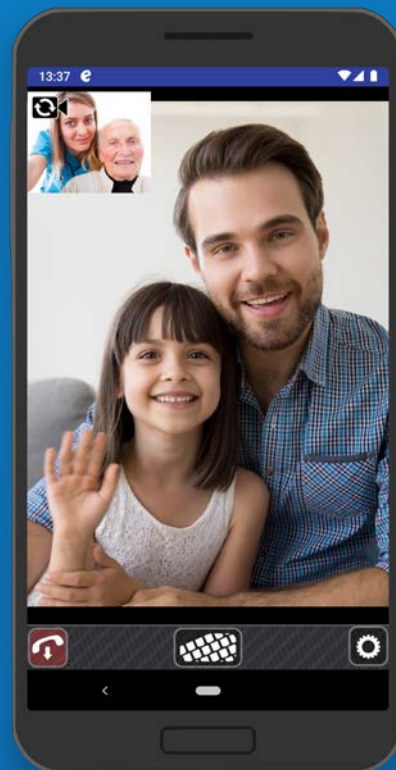
Omnitor

Tillgänglighet och trygghet

eCtouch
BY OMNITOR

DATOR • SURFPLATTA • MOBIL

Julklappstips!

Frottéhanddukar i olika färger och storlekar!

Från **99:-**

Almanacka med fotografier av
Mikael Sundberg.

225:-

Beställ från vår webbshop
handla.sdr.org
senast den 13 december.

Stöd SDR och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart och välj en julklapp som gör skillnad! Med en julgåva skänker du valfritt belopp till vårt förbund och som tack får mottagaren ett julkort med teckning av döva Nadegda Filipnova hemskickat.

Fyll i ett formulär på **www.sdr.org**. Gör din betalning till bankgiro 900-0241 eller swishnummer 123 510 16 70 **senast den 13 december**. Skriv "Julgåva" och ditt namn i meddelandefältet.

Tack vare ditt stöd kan Sveriges Dövas Riksförbund fortsätta arbetet för en hållbar framtid och ett samhälle där rätten till språk, kommunikation, utveckling och delaktighet säkerställs. Detta för både vår generation och för kommande generationer.

